

Prövning av barnets bästa och barnkonsekvensanalys [\[1\]](#)

Organisation av Danderyds kommuns mottagande av nyanlända elever som omfattas av EU:s massflyktsdirektiv.

Innehållsförteckning:

Frågan som prövas	2
Bakgrund	2
Förslag	
Vilka barn rör det direkt eller indirekt?	3
Vilken omfattning ska prövningen ha?	3
Beställare	4
Vem ska ha resultatet av prövningen och hur sker återkoppling till inblandade parter?	4
Vem eller vilka tar beslut om inrättande av en förberedelseklass?	4
Framtagande av barnkonsekvensanalys?	4
Kunskapsinhämtning	4
Kommunala styrdokument	4
Lagar aktuella för frågan/ärendet som ska prövas	4
Praxis inom området som ska prövas	5
Forskning, teori eller metoder inom området	5
Barnets/ barnens synpunkter	6
Tillämpliga artiklar i barnkonventionen	6
Handlingsalternativ	6
Analys av konsekvenser	6
Verksamhets-, grupp- respektive individnivå?	6
Kostnadsmässiga konsekvenser ger förslaget på kort och på lång sikt?	7
Finns några intressekonflikter?	7
Kompensatoriska åtgärder	7
Bedömning av barnets bästa och fattande av beslut	7
Bilaga 1. Checklista för genomgång av artiklar i barnkonventionen inom prövning av barnets bästa och barnkonsekvensanalys	8

Frågan som prövas

Nyanlända elever från Ukraina som omfattas av EU:s massflyktsdirektiv ska delvis få sin undervisning i förberedelseklass med placering på Kevingskolan. Förberedelseklass omfattar förskoleklass och årskurserna 1-9.

Bakgrund

Barn och ungdomar som har fått uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller som är asylsökande ska tas emot i undervisning så snart det är lämpligt med hänsyn till deras personliga förhållanden. Utbildningsnämnden har beslutat att barn och ungdomar under 18 år från Ukraina, som kommer till Danderyds kommun utifrån EU:s massflyktsdirektiv, ska erbjudas plats i skola innan de fått uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller ansökt om asyl i Sverige. Beslutet gäller tills vidare.¹

Förslag

Nyanlända elever från Ukraina som omfattas av EU:s massflyktsdirektiv kommer att delvis få sin undervisning i en förberedelseklass med placering på Kevingskolan.

Mottagandet och verksamheten gäller enbart för elever från Ukraina som omfattas av massflyktsdirektivet. Den främsta anledningen till den föreslagna organisationen är att utifrån barnets bästa säkerställa ett snabbt mottagande i utbildning och en kvalitativ skolgång för ett större antal elever med behov av studiehundledning i samma språk.

Lösningen är tillfällig men med möjlighet till förlängning beroende på utvecklingen i Ukraina. Det finns inga planer på att permanentera organisationsformen förberedelseklass som en del av kommunens mottagande av nyanlända elever.

Förberedelseklassen omfattar förskoleklass och grundskola och är en temporär lösning för en elev under en tidsperiod innan eleven slussas ut i ordinarie grundskoleklass.

Övriga nyanlända elever som inte omfattas av massflyktsdirektivet hanteras i enlighet med Danderyds befintliga rutiner.

Kunskapskartläggning och hälsoundersökning kommer genomföras i eller i anslutning till förberedelseklassens lokaler.

Syftet med att skapa organisationsformen förberedelseklass för elever från Ukraina som omfattas av EU:s Massflyktsdirektiv:

- Den främsta anledningen till den föreslagna organisationen är att utifrån barnets bästa säkerställa ett snabbt mottagande i utbildning och en kvalitativ skolgång för ett större antal elever med behov av studiehundledning i samma språk.
- Möjliggöra att eleven efter sin tid i förberedelseklass ska kunna tillgodogöra sig sina studier i ordinarie grundskoleverksamhet så effektivt som möjligt. Att genom sitt modersmål som stöd bli mer redo för skolsvenskan, ämnena och arbetssätten.
- Snabbt mottagande i skolverksamhet i och med det stora antal barn i grundskoleålder från Ukraina som redan har och förväntas anlända framöver.

---

¹ Utbildningsnämnden, delegationsbeslut 2022-03-15, Dnr 2022/0317

<https://www.danderyd.se/globalassets/globala-filer/kommun-och-politik/ukraina/utbildningsnamnden/delegationsbeslut-220315-utbildning-for-barn-och-ungdomar-fran-ukraina-som-inte-har-uppehallstillstand-eller-ansokt-om-asyl.pdf>

- En skräddarsydd verksamhet för målgruppen med samma språk, från samma skolsystem och i vissa fall gemensamma flykterfarenheter.
- Underlättar genomförandet av elevhälsans hälsoundersökning och nödvändiga vaccinationer.
- Tillgång till en och samma elevhälsa som kan genomföra elevhälsosamtal, nödvändiga vaccinationer och som kan utbildas för specialkompetens för att stötta elever som upplevt krig och flykt.
- Central organisation möjliggör stöd till elever som ev. kan fortsätta en pågående distansundervisning från Ukraina.
- Snabbare genomförande av Skolverkets kartläggning steg 1 och 2. Organisationen ger möjlighet till en skyndsam, effektiv och kvalitativ kartläggning av elevernas kunskaper av enheten för flerspråkighet och handläggare på bildningsförvaltningen² kartläggning kan visa att befintliga mottagningsrutiner ska användas i enskilda fall.
- Organisationen kring kartläggning och hälsoundersökning säkerställer att de elever som anvisas vidare eller flyttar till annan ort får med sig en kartläggning och genomförd hälsoundersökning i övergången till mottagande skola.
- Säkerställa möjligheterna till studiehandledning på modersmål för det stora antalet elever som förväntas komma.
- Eleverna upprätthåller kontakt med elever med samma modersmål.
- Utökade möjligheter till modersmålsundervisning i ukrainska på plats i Kevingeskolan.
- Anställd personal kan användas mer effektivt när förberedelseklass organiseras på en skolenhet.
- Färre förflyttningar mellan skolorna för lärare som talar ukrainska (minskad restid).

Fördelarna med placering av förberedelseklass på Kevingeskolan:

- Bra pendlingsmöjligheter för elever, vårdnadshavare och personal.
- Personal anställda i andra skolor som har delar av sin tjänst i förberedelseklassen har lättare att ta sig till och från sina arbetsplatser.
- Närhet till Danderydsgården som kan vara behjälpliga med musik och bildundervisning.
- Närhet till Mörbybadet för simundervisning.
- Elever som tillhör grundsärskolans elevgrupp kan integreras i Kevingeskolans grundsärskola och erbjudas studiehandledning i större omfattning än om förberedelseklassen haft en annan placering.
- Kevingeskolans grundsärskola med inriktningarna ämnen (årskurs 1-6) och ämnesområden (1-9) ligger i samma skolbyggnad.
- Närhet till kommunal service i Mörby Centrum: kontaktcenter, socialtjänst, bibliotek, Demo m.m.

Vilka barn rör det direkt eller indirekt?

Direkt: Nyanlända elever från Ukraina som omfattas av EU:s massflyktsdirektiv. Antalet barn som kommer att beröras direkt är oklart i nuläget. (I dagsläget 2022-03-17 är det 13 barn i grundskoleålder som har Danderyd som vistelsekommun)

Indirekt: Elever i Danderyds kommunala skolor.

Vilken omfattning ska prövningen ha? Ärendet påverkar barn till stor del och därför genomförs en stor formell prövning.

---

² Skolverkets kartläggning av nyanländas kunskaper steg 1 och 2

Beställare: Utbildningsnämnd, Bildningsdirektör, Verksamhetschef grundskola och gymnasieskola, Chef för enheten för verksamhetsstöd och styrning.

Vem ska ha resultatet av prövningen och hur sker återkoppling till inblandade parter?

Kommunstyrelsen, Utbildningsnämnden, Bildningsdirektör, Chef för enheten för verksamhetsstöd och styrning, Verksamhetschef för grundskola och gymnasieskola, facklig samverkan på lokal och central nivå i Danderyds kommun, kommuninnevånare.

Vem eller vilka tar beslut om inrättande av en förberedelseklass?

Utbildningsnämnden

Framtagande av barnkonsekvensanalys?

Bildningsdirektör på bildningsförvaltningen med stöd av verksamhetsutvecklare, handläggare och enhetschef för enheten för flerspråkighet på bildningsförvaltningen.

Kunskapsinhämtning

Kommunala styrdokument:

Utbildning för barn och ungdomar från Ukraina som inte har uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller ansökt om asyl i Sverige. Utbildningsnämnden, delegationsbeslut 2022-03-15, Dnr 2022/0317
Riktlinjer – att välja skola i Danderyd UN 2019/0125
Riktlinjer för mottagande av nyanlända elever UN 2020/0783
Rutin – Mottagande av nyanlända barn och elever UN 2022/0368

Lagar aktuella för frågan/ärendet som ska prövas:

Skollagen (2010:800) 3 kap. 12 f §

3 kap, Mottagande och undervisning av nyanlända och vissa andra elever

Definition av nyanländ

12 a § Med nyanländ avses i denna lag den som

1. har varit bosatt utomlands,
2. nu är bosatt i landet, och
3. har påbörjat sin utbildning här senare än höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller sju år.

En elev ska inte längre anses vara nyanländ efter fyra års skolgång här i landet.

Som bosatt utomlands anses den som inte anses bosatt i landet enligt 29 kap. 2 §. *Lag (2015:246)*.

Tillämpningsområde för bestämmelser som rör nyanlända och vissa andra elever

12 b § Bestämmelserna i 12 c-12 i §§ gäller, om inte annat anges, i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan. *Lag (2018:1303)*.

Förberedelseklass

12 f § Rektorn får besluta att en elev vars kunskaper bedömts enligt 12 c § delvis ska undervisas i förberedelseklass, om eleven saknar tillräckliga kunskaper i svenska för att kunna tillgodogöra sig den ordinarie undervisningen.

En elevs undervisning i förberedelseklass i ett visst ämne ska avbrytas så snart eleven bedöms ha tillräckliga kunskaper i svenska för att på heltid kunna delta i undervisningen i det ämnet i den undervisningsgrupp som eleven normalt hör till.

En elev får inte ges undervisning i förberedelseklass längre tid än två år. *Lag (2015:246)*.

Skolverket regler och ansvar: <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/nyanlanda-barns-ratt-till-utbildning>
Skollagen 29 kap. 2-3 §§, 8 kap. 12 §, 9 kap. 12 §, 10 kap. 24 §, 11 kap. 24 §, 15 kap. 30 § och 18 kap. 27 §, 1 kap. 10 § skollagen.
Skolförordningen 4 kap. 1 a § s
Gymnasieförordningen och 12 kap. 14 §
Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2016:10) 1 och 3 §§ om underlag för bedömning av nyanlända elevers kunskaper.

Allmänna råd om utbildning för nyanlända elever 2016
Skolverkets kartläggningmaterial steg 1, 2 och 3

Skolverkets samlade information om utbildning för nyanlända elever www.skolverket.se
Skolinspektionens samlade information om utbildning för nyanlända elever
<https://www.skolinspektionen.se/rad-och-vagledning/skolrepresentanter/nyanlanda-och-asylsokande-elever/>

Praxis inom området som ska prövas

Mottagande i förberedelseklass eller mottagande i ordinarie grundskoleklass för Ukrainska elever som omfattas av EU:s massflyktsdirektiv.

Forskning, teori eller metoder inom området

Skolinspektionens kvalitetsgranskning, Skolhuvudmannens mottagande av nyanlända elever i grundskolan - Utbildning så fort som möjligt. 2017. Dnr 40-2015:6586

Huvudmannen behöver organisera ett skyndsamt mottagande, ha en långsiktig planering för mottagandet samt systematiskt följa upp och analyserar arbetet och resultaten av mottagandet av nyanlända elever. Huvudmannen bör även vidta relevanta förbättringsåtgärder vid behov och samverka med externa aktörer för att säkra en god kvalitet på mottagandet av nyanlända elever.

<https://www.skolinspektionen.se/rad-och-vagledning/skolrepresentanter/nyanlanda-och-asylsokande-elever/>

Denis Tajics studie om mottagande i förberedelseklass eller vanlig klass.

Nyanlända elever kan gå i förberedelseklass eller i ordinarie klass från början. Ingen av modellerna skapar i sig självt goda villkor för varje elev. Det visar en studie av två skolor som har organiserat undervisningen för nyanlända elever på olika sätt. Skolor väljer själva om de vill organisera undervisningen för nyanlända elever genom att placera eleverna i en särskild förberedelseklass eller genom att placera dem direkt i ordinarie klasser. Forskarna anser att ingen av modellerna kan i sig definieras som inkluderande. Båda skolorna hänvisar till konceptet inkludering för att rättfärdiga sin modell som en förutsättning för elevernas kunskapsutveckling. Den som valt att organisera undervisningen i förberedelseklasser konstruerar bilden av en trygg start för eleverna. Och den som valt direkt placering försvarar modellen på så sätt att den skapar goda möjligheter för eleverna att snabbt lära sig svenska.

För elever med god skolbakgrund kan det vara mer passande att redan från första dagen erbjudas direkt placering i ordinarie klasser. Medan elever med begränsad skolbakgrund kan behöva att skolan

organiserar mer stödformer, både formella där de lär sig skolsvenskan, och informella sammanhang för social inkludering.

<https://www.su.se/nyheter/varken-f%C3%B6rberedelseklass-eller-vanlig-klass-%C3%A4r-braf%C3%B6r-alla-nyanl%C3%A4nda-1.537667>

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13603116.2020.1841838>

Barnets/ barnens synpunkter

Barnens synpunkter har inte inhämtats inför förslaget i och med att enbart ett fåtal av de barn som förslaget gäller har anlänt och den stora majoriteten barn som förslaget gäller fortfarande är på väg till Sverige. Verksamheten är nystartad och inga barn i kommunens befintliga verksamheter påverkas. Däremot kommer en uppföljning genomföras för att inhämta elevernas nöjdhet med den föreslagna organisationen.

Tillämpliga artiklar i barnkonventionen³

De fyra grundläggande principerna (artikel 2, 3.1, 6, 12) ska alltid övervägas:

- Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras (2).
- Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet (3.1)
- Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling (6).
- Barn har rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör dem. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad (12). (se nedan)

Övriga artiklar av relevans (artikel 23 och 28):

- Barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp att aktivt delta i samhället (23).
- Barn har rätt till utbildning. Grundskolan ska vara obligatorisk, kostnadsfri och tillgänglig för alla (28).

Skollagens krav på obligatorisk, kostnadsfri och tillgänglig undervisning kommer att säkerställas.

Handlingsalternativ

Vilka olika beslut- och handlingsalternativ finns det?

Mottagande och inskrivning i ordinarie grundskola enligt rutiner för skolval eller enligt rutin för mottagande av nyanlända elever.

Analys av konsekvenser

Vilka konsekvenser och effekter ger förslaget på verksamhets-, grupp- respektive individnivå?

Eleverna påbörjar sin utbildning i en förberedelseklass istället för att invänta placering i en ordinarie grundskoleklass enligt nuvarande rutin och riktlinjer för mottagande av nyanlända elever. Samtliga elever ska så fort som möjligt integreras i ordinarie skolverksamhet.

Elever kan behöva skolskjuts i de fall de bor i andra kommundelar.

Förberedelseklassen vänder sig till en grupp med samma etniska tillhörighet, dvs en grupp av personer som har samma nationella eller etniska ursprung. Den etniska tillhörigheten är dock grunden till EU:s massflyktsdirektiv och gäller enbart för elever från Ukraina.

Det finns inga särskilda negativa konsekvenser för elever beroende på kön.

Justeringar kan komma att göras för elever med t.ex. funktionsnedsättning efter en särskild prövning.

Vilka kostnadsmässiga konsekvenser ger förslaget på kort och på lång sikt?

Elever kan behöva skolskjuts i de fall de bor i andra kommuner än västra Danderyd.

Finns några intressekonflikter?

De berörda eleverna och deras vårdnadshavare kan ha intresse av att börja i en klass i den närmaste skolenheten där de bor istället för att hänvisas till en förberedelseklass. På motsvarande sätt kan en nyanländ elev från ett annat land än Ukraina ha intresse av att börja i en förberedelseklass istället för att hänvisas till mottagande i en ordinarie grundskoleklass.

Om eleven önskar ett skolbyte hänvisas frågan till rektor på den skola som eleven önskar skolbyte till.

Kompensatoriska åtgärder

Se punkterna under rubriken "Syftet med organisationsformen förberedelseklass" sidan 1 och "Fördelarna med placering på Kevingskolan" sidan 2.

Bedömning av barnets bästa och fattande av beslut

Den främsta anledningen till den föreslagna organisationen är att säkerställa ett snabbt mottagande i utbildning och en kvalitativ skolgång för ett större antal elever med behov av studiehandledning i samma språk. Organisationen tros leda till att undervisningen förbättras i och med att samtliga elever får tillgång till studiehandledning på sitt modersmål. För elever med god skolbakgrund kan det vara mer passande att redan från första dagen erbjudas direkt placering i ordinarie grundskoleklasser men i och med att det inte finns studiehandledare att tillgå i tillräcklig omfattning bedöms en placering i förberedelseklass i dagsläget vara för barnets bästa.

Bildningsförvaltningen föreslår att ovanstående kompensatoriska åtgärder vidtas för att kompensera för eventuell negativ påverkan som förslaget kan komma att följa med sig.

^[1] Underlaget bygger på *Prövning av barnets bästa - ett verktyg för styrning och ledning* (SKR) och *Prövning av barnets bästa – ett stödmaterial för beslutsfattare och tjänstepersoner* (Barnombudsmannen).

^[2] Bilaga 1 innehåller en checklista för genomgång av artiklarna i barnkonventionen inför prövning av barnets bästa eller barnkonsekvensanalys.

Bilaga 1

Checklista för genomgång av artiklar i barnkonventionen inom prövning av barnets bästa och barnkonsekvensanalys

De fyra grundläggande principerna (artikel 2, 3.1, 6, 12) ska alltid övervägas vid genomgången av hur beslutet/förslaget berör barn:

Barns rätt till likvärdiga villkor. Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras. (artikel 2)

Har man säkerställt att beslutet/förslaget innebär att ingen blir diskriminerad utifrån kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning sexuell läggning eller ålder?

Ja Nej

Ja: Förberedelseklassen vänder sig till en grupp med samma etniska tillhörighet, dvs en grupp av personer som har samma nationella eller etniska ursprung. Den etniska tillhörigheten är grunden till EU:s massflyktsdirektiv. Den främsta anledningen till den föreslagna organisationen, att erbjuda det stora antalet elever som kommer från Ukraina utbildning delvis i förberedelseklass, är att utifrån barnets bästa säkerställa ett snabbt mottagande i utbildning och en kvalitativ skolgång för ett större antal elever med behov av studiehandledning i samma språk.

Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet. (artikel 3.1)

Bedömningen om vad som kan ses vara ett barns eller en grupp barns bästa i en viss situation ska alltid göras av de vuxna som har ansvaret för besluten/förslagen.

Innebär beslutet/förslaget att barnets bästa sätts i främsta rummet?

Ja Nej

Ja: Den främsta anledningen till den föreslagna organisationen är att säkerställa ett snabbt mottagande i utbildning och en kvalitativ skolgång för ett större antal elever med behov av studiehandledning i samma språk. Organisationen tros leda till att undervisningen förbättras i och med att samtliga elever får tillgång till studiehandledning på sitt modersmål.

Varje barn har rätt att överleva, leva och utvecklas fysiskt, psykiskt, andligt, moraliskt och socialt. Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling. (artikel 6)

Innebär beslutet/förslaget att barnets rätt till trygghet och utveckling säkerställs?

Ja Nej

Ja: Eleverna erbjuds skolgång och elevhälsa enligt skollagen

Barn har rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör dem. När åsikterna beaktas ska man ta hänsyn till barnets ålder och mognad. (artikel 12)

Har barn fått uttrycka sin mening?

Ja Nej

Nej: Barnens synpunkter har inte inhämtats inför förslaget i och med att enbart ett fåtal av de barn som förslaget gäller har anlänt och den stora majoriteten barn som förslaget gäller fortfarande är på väg till Sverige. Verksamheten är nystartad och inga barn i kommunens befintliga verksamheter påverkas.